

Гребенюк М. В.,
здобувач вищої освіти,
Хмельницький національний університет
grebe721@gmail.com

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА АДАПТАЦІЯ УЧНІВ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Однією з найважливіших складових успішної професійної освіти є соціально-психологічна адаптація учнів у закладах професійної (професійно-технічної) освіти. Адаптація є процесом, який допомагає студентам успішно інтегруватися в навчальний процес та досягти якісної професійної освіти. Однак, процес соціально-психологічної адаптації студентів у закладах професійної (професійно-технічної) освіти є складним і має свої виклики. Учні, які вступають до професійної освіти, можуть стикнутися з різними труднощами, такими як: незручні графіки навчання, відсутність досвіду в роботі зі спеціальною технікою, складнощі у спілкуванні з викладачами та іншими студентами, а також стомлювання під час вивчення нової інформації. Такі труднощі можуть призвести до зниження мотивації та навчальних досягнень, що негативно впливає на якість професійної освіти та успіхи учнів у подальшій кар'єрі. Вирішення проблем соціально-психологічної адаптації студентів у закладах професійної (професійно-технічної) освіти є актуальною та важливою задачею для підвищення якості професійної освіти та забезпечення успіху студентів у подальшій кар'єрі.

Одним із провідних дослідників в цій галузі є О.В. Карпенко, яка у своїй статті «Соціально-психологічні аспекти адаптації студентів до навчання в умовах професійного коледжу» [1] з'ясувала, які аспекти соціально-психологічної адаптації студентів до умов навчання в професійному коледжі є найбільш складними. Дослідниця встановила, що основні труднощі студентів пов'язані з незнанням нових матеріалів, незручним графіком навчання та відсутністю підтримки від близьких та викладачів.

У своїй статті «Особливості професійної адаптації учнів у закладах професійної освіти» І. Є. Дронова [2] дослідниця з'ясувала, які особливості адаптації учнів до навчання в закладах професійної освіти залежать від їхньої соціально-економічної та освітньої ситуації. Дослідження показало, що важливим фактором успішної адаптації є підтримка з боку батьків та викладачів.

Також варто зазначити, що дослідження С. Ю. Жукової «Особливості соціально-психологічної адаптації студентів до навчання в професійному коледжі» [3] показало, що успішна адаптація студентів до умов навчання в професійному коледжі залежить від їхньої здатності до саморозвитку, вміння працювати в команді, мотивації до навчання та інші фактори. Підтвердження цього знаходимо у статті А. І. Максимової «Соціально-психологічні аспекти адаптації студентів до навчання в професійно-технічному коледжі» [4], де дослідниця звернула увагу на важливість формування позитивного соціального середовища в коледжі для успішної адаптації студентів до нових умов навчання.

Загалом, результати досліджень свідчать про те, що соціально-психологічна адаптація учнів в закладах професійної (професійно-технічної) освіти є важливим аспектом їхнього навчання та успішної реалізації у професійній діяльності, і вимагає комплексного підходу з урахуванням соціально-економічної та освітньої ситуації студентів, їхніх індивідуальних особливостей та потреб.

Заклади професійної (професійно-технічної) освіти повинні приділяти особливу увагу проблемі соціально-психологічної адаптації учнів.

Для мінімізації цієї проблеми можна запровадити наступні дії:

1. Забезпечення підтримки від близьких та викладачів: Заклади професійної освіти можуть залучати батьків до підтримки учнів і надавати можливість батькам брати участь у засіданнях, відкритих дверях, тематичних семінарах тощо. Також слід запроваджувати програми підтримки для студентів, щоб забезпечити їм допомогу у вирішенні питань, пов'язаних зі здоров'ям, фінансами та іншими проблемами.

2. Забезпечення гнучкого графіка навчання: Заклади професійної освіти можуть розробляти гнучкі графіки навчання, які дозволяють учням працювати під час навчання або навчатися у вільний від роботи час. Це зменшить вплив навчання на роботу та особисте життя учнів, дозволить їм більше часу на соціальну активність та саморозвиток.

3. Розвиток навичок саморозвитку та роботи в команді: Заклади професійної освіти можуть запроваджувати спеціальні курси з розвитку навичок саморозвитку та співпраці в команді. Ці курси допоможуть учням розвивати соціальні та комунікативні навички, що знадобляться їм у майбутньому професійному житті.

4. Формування позитивного соціального середовища в закладі професійної освіти, забезпечення можливості для розвитку соціальних відносин та комунікації між учнями та викладачами.

5. Розроблення індивідуальних планів адаптації для кожного учня на початковому етапі навчання, які будуть враховувати особистісні та соціальні характеристики кожного учня.

6. Забезпечення можливості для саморозвитку та самостійної роботи учнів, надання їм можливості для розвитку своїх талантів та здібностей.

7. Здійснення постійного моніторингу та аналізу ефективності процесу адаптації та вчасне внесення коректив у плани та програми адаптації.

Соціально-психологічна адаптація учнів у закладах професійної освіти є важливим елементом успішного навчання і досягнення якісної професійної освіти. Процес адаптації може бути складним через різні труднощі, такі як незручні графіки навчання, відсутність досвіду та проблеми у спілкуванні з викладачами та однокурсниками. Вирішення цих проблем вимагає комплексного підходу, який враховує соціально-економічну та освітню ситуацію студентів, їхні індивідуальні особливості та потреби.

Результати досліджень засвідчують, що успішна адаптація залежить від підтримки батьків, викладачів, здатності до саморозвитку, праці в команді та інших факторів. Заклади професійної освіти повинні приділяти особливу увагу проблемі соціально-психологічної адаптації студентів і впроваджувати дії, такі як забезпечення підтримки, гнучкого графіка навчання, розвитку навичок саморозвитку та роботи в команді, формування позитивного соціального середовища, розроблення індивідуальних планів адаптації та забезпечення можливості для саморозвитку учнів. Крім того, важливим є постійний моніторинг та аналіз ефективності процесу адаптації та внесення коректив у плани та програми адаптації.

Список використаних джерел

1. Карпенко О. Соціально-психологічні аспекти адаптації студентів до навчання в умовах професійного коледжу. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. 2017. Т. 51. С. 150–154.

2. Дронова І. Особливості професійної адаптації учнів у закладах професійної освіти. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*. 2019, № 3. С. 129–135.

3. Жукова С. Особливості соціально-психологічної адаптації студентів до навчання в професійному коледжі. *Наукові записки*. 2018. Т. -, № 28. С. 45–50.

4. Максимова А. Соціально-психологічні аспекти адаптації студентів до навчання в професійно-технічному коледжі. *Проблеми освіти*. 2020, № 92. С. 157–167.